

lyet levett kalappal, áhítatos hangon a szabad ég alatt énekelt el az ifjuság. Ezután Danilovics igazgató ur lelkes hangon ecsetelte ez ünnepély jelentőségét, különösen lelkére kötötte az ifjuságnak, hogy e millenáris fákat gondosan ápolják. Majd a dörgő éljen lezajlása után Szeyvarth VIII. oszt. tan. egy lendületes ódát szavalt el. Ekkor az igazgató ur az öt első osztálynak a hét vezérről elnevezett fákat jelölte ki (lévén két parallel oszt.) A VI. oszt. Arpád; a VII. Szt. István; a VIII. I. Ferencz József-ről elnevezett fát kapta. A tanári kar pedig a «Szabadság» fáját vette ápolása alá. Most minden egyes osztály fája köré csoportosulva, nagyjainkat éljenezte. Nagy feltűnést keltett, mikor a VII. oszt. tanulóinak köréből Bergl Izidor előlépve, lelkes hangon és nagy tetszéssel elszavalta: Szabolcskának «Ezerév határán» című lendületes ódáját. Majd Székely Sándor VIII. oszt. tan. elszavalta saját ódáját. Az ünnepélyt a Hymnusnak ájtatosságát keltő hangjai fejezték be.

A szatmári kir. kath. főgymnasium 46 tanulóval vesz részt az országos tornaversenyen. Az ifjuságot kísérik Erdélyi Imre tornatanáron kívül Ratkovszky Pál igazgató. Jaskovits József és Ruprecht Alajos tanárok. A tanulási és versenyek itt is folynak.

Zárógyűlés. A bajai criszt. főgymn. Tóth Kálmán önképző-köre ápril. 26-án tartja zárógyűlését, melynek műsora a következő: Marche militaire, Schubertől. — Zongorán négy kézre. Melles Annuska k. a. és Boriszák István, VIII. oszt. tan. Elnöki beszéd. Mire oktat magyar nemzetünk történetének nagy multja? — Tartja Török Konstant tanár. A tündérr király és a hold, svéd népballada. — Énekli a főgymn. énekkar Szavalatok. Ezer év ünnepén, Kemenes Ferencztől; szavalja Erhart Károly, VI. o. t. Az elhagyott anya, Vörösmartytól; szalja Schöber Béla, VI. o. t. Bölcső-dal, (Berceuse) Grieg- és Pizzicati ballet «Sylvia»-ból, Delibestől. — Zongorán, Hesser Andor, VI. o. t. Magyar népdalok, előadja a főgymnasium énekkara. Főjegyzői jelentés, (részlet egy pályaműből.) Roheim Jenő, VIII. o. t. Intermezzo sinfonico a «Parasztbecsület»-ből, Mascagnitól. — Elődják Scherer Sándor, III. o. t. (hegedűn), Alföldi László, VI. o. t. (zongorán), Boriszák István, VIII. o. t. (harmoniumon). Alelnöki záróbeszéd. — Tartja Tomcsányi Béla, VIII. o. t. Királyinduló, Huber Károlytól. — Zongorakisérettel a főgymn. énekkar.

Szerencsétlenség tornaszat közben. Sajnálatos szerencsétlenség történt minap a győri főreáliskola tornatermében. Purgly Emil, Purgli Mihály földbirtokos fia, magasugrást produkált, a mi azonban eséssel végződött és oly szerencsétlenül, hogy a szegény tanuló lábát kitörte. Azonnal gondos ápolás alá vették a most súlyos beteg tanulót.

Szerkesztői telefon.

K. Henrik. Szfehérvár. Livius busdala is elődei sorsára jutott. A Tört. album első köteté 2 frtért megrendelhető a kiadóhivatalban. Az isk. év június 15-én végződik. **Bender E.** Losonc. Fölveszik. **Kérdézősködő.** 1. Forduljon a kiadóhivatalhoz. 2. Küldhet. **V. B. T.** Magának is ez szól. A hányat meg tud fejteni. **H. T.** Eperjes. A pénzt küldje be, de a szerkesztő nevére címezve, akkor megkapja; a hiányzó számokata kiadóhivatal küldheti meg. **Sz. J.** Debreczen. Tévedés volt. **Nagy György.** Önnél is. **Brüll J.** Jászberény. Tessék a kiadóhivataltól megkérdezni, mi nem tudjuk, hogy kinek az előfizetése érkezik be, akármi van a címzalagon nem baj, a fő az, hogy a lapot rendesen kapja. **D. L.** Győr. Az egész ország fel van osztva távolság szerint vasuti zónákra, hogy mely város hányadik zóna, azt a vasuton vagy bármely menetrendből megtudhatja. **Gruber V.** Pécs. Tessék a kiadóhivatalnak megírni, hogy januártól júliusig fizetett elő s kérje az összes számokat. Az első öt szám azonban, úgy tudjuk, teljesen elfogyott. Ujra nyomtatni nem fizetné ki magát, legalább 200 frtba kerülne. **J. K.** Mai irodalom rovatunkban megtalálja a feleletet. **Albus.** Olvassa el a Beöthy Zsolt képes irodalom történetében Alexander Bernát cikkét. **B. I.** Az «Ezer év» igen gyöngye dolog. **B. J.** Bpest. Unokahuga. **2591.** előfizető. Nincs ok, hogy az álneves író, ha igazton jár és dolgozata jó, miért ne nevezze meg magát. A miért bujkált sorsát megérdemelte. A vers végtelenül szellemtelen és döcögős, kiméletből sem idézünk belőle. Hát rim ez: Hisz tudod ki az — a nagy fák alatt, ne feledkez ám meg — könnyen elfelejthetsz... stb. Önnél nincs tudósítónk, ha beküldi a tudósításokat közölni fogjuk, a tört. album következő ivaiben a történelem folytatódik. **Felolvasó.** Egy pár legutóbbi közleményünkben tömördek anyagot talál, más forrást nem ajánlhatunk. **R. F.** Jászberény. Tudósítónknak elfogadjuk. **Marjay Ö. N.** Léta. Hogy Debreczenben mikor lesznek a magánvizsgák, azt csak az illető intézetek igazgatói mondhatják meg, forduljon közvetlenül hozzájuk. **Cs. P.** H.-M.-Vásárhely. Azoknak a hangoknak a kiejtése az: aj, eu, au, ej. A másik kérdést illetőleg forduljon bármely papnevelőintézet igazgatójához. **Stern M.** Losonc. Márcz. 15-ig nálunk nem jelentkező, az ápr. 10-én elküldött pénz daczára sem kaphat bekötési táblát, mert a maga számára a fentebbi okból nem rendeltünk. Pénzét a kiadóhivatal, mert oda küldte s nem a szerkesztőségbe, bizonyosan visszaküldi. **H. Gy.** Debreczen. A jelíges levélbe a szerző neve s az előfizetést igazoló címzalag jön. A másik kéreésre a kiadóhivatal adhatna felvilágosítást. — **Több kérdésre a jövő számban.**

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Egész évre ... .. 4 frt.
Fél évre ... .. 2 frt.
Negyed évre ... .. 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és
könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körcut 23. sz.
HIRDETÉSEK
felvétetnek és jutányosan számíttanak

Uj ezerév hajnalán.

Első óráiban az uj ezernek
Hozzád sóhajtok, kérve, esdekelve:
Hogy adj erőt munkánkra, Istenünk!

Add, hogy megértsük mind, amit jelenthet
S a mit kíván az uj honfoglalás!
S megértve, teljesítsük úgy, miként
A mult ezernek első hajnalán élt
Nagy őseink tették meg tisztóket!

És, mert az ember bármilyen nagyra törne,
Ha nem segited, dolga hasztalan:
Oh hát segíts az ujjabb ezredévben,
A mint segített eddig, jó Atyánk!

Hogy eltelve a másik ezredév is
Kik akkor élnek, áldják majd nevünket
S örvendve zengjék nagy jószágodat!

Kik élnek itt e bérezővezte honban,
Vallásra, nyelvre bár külön külön,
Hadd egyesítse mind a hon szerelme,
Egy célra: «Nagygyá tenni a hazát!»

Oh távolítsd a pártos rút vizálynak
Zord szellemét a lelkek hajlokából!
Áldásod áraszd termő téreinkre:
Gyujtsd föl szívünkben, oh a honszerelmet,
Munkára, tette lelkésítsen az:

Husz Lajos.

MIAMIS KIRÁLY.

Irta: WALDEN EDMUND.

— Akkor, hát jöjjenek. De vigyázzanak, legyenek óvatosak, mert Mylord beteg.

Gyorsan mentek a Lord felé. Ezalatt Sir Edmund is leszállott lováról és követte őket.

— Ha odaérünk a lord elé, John, akkor hajtja meg magát, emelje meg kalapját, hadd lássa a lord is, hogy gentlemanokkal van dolga.

— Ne féljen semmit, Bob, megteszem, — válaszoló John nevetve.

Már ott állottak a lugasnál. Allen bement és bejelentette őket.

— Két különös ember van itt, ezredes ur, de a formájuk elég tisztességes, beszélni óhajtának ezredes urral.

— Mit akarnak?

— Az egyik hajós, ezredes ur és az Ontarióról akar valamit mondani.

— Az Ontarióról — mondá remegő hangon a lord. — Bizonyosat tud mondani?

— Azt mondta, jó hirt hozott.

— No hát eressze ide őket; hadd halljam őket, akár jó, akár rossz hirt hoztak.

Allan intésére Bob és John a lugasba léptek.

A hajósnak különös meghajtása s furesa öltözéke máskor talán mosolyt esalt volna a lord ajkaira, most azonban észre se vette.

— Mi jót hoztatok?

Bob széles képét ráncokba szedte egy köpéssel kiadta a kincsét, a bagót és azután így szólt a lordhoz:

— Csodálatra méltó dolog az egész, valóságos situáció, Mylord. Kalózok, sziget s ezen faház és négyet a gazficzkok közül ledobtam a hajóról, a Molly pedig mára kikötőben van, mintha csak meg sem feneklett volna.

Az öreg ur nyugtalanul hallgatta Bobot és legjobb igyekezete mellett sem tudta megérteni.

De Bobnak oly becsületes, oly tiszteletteljes volt alakja, hogy udvarias hangon így szólt hozzá a lord:

— Nem értem önt, barátom.

— Mindjárt megfogja érteni Mylord, csudálatos dolog; jól esik, tudom majd öreg, sokat szenvedett szívének.

Lord Sommerset most Johnra nézett, a ki szerényen s nyugodtan állt a háttérben és így szólt hozzá:

— Talán ön érthetőbben tudja előadni idejövételük czélját?

— Igen, Mylord, ez ugyancsak ért hozzá. Az apjától tanulta; de hol is hagytam el?

— Kérem, fiatal barátom, beszéljen hát, — mondá lord Sommerset nyugodtan.

John előjött és így szólt: A legutóbbi vihar vitorlásunkat az ugynevezett «ezer szigetek» közé hajtotta: itt olyan dolognak jöttünk nyomára, mely biztosan méltóságodat is érdekelni fogja.

Lord Sommerset feszült figyelemmel hallgatta az ifju beszédét épp úgy mint Allen s Sir Edmund, a ki hallványan állott az ajtóban.

— Egészen így van, Mylord, — mondá Bob kalapját lengetve.

— Micsoda felfedezésük volt, fiatal barátom? — kérde Sommerset izgatottan.

Allen intett Johnnak, hogy a lehető legnagyobb óvatossággal beszéljen.

— Mi ott egy ifjura akadunk, a ki arra kért bennünket, jöjjünk ide Mylordhoz.

— Egy fiatal emberre?

— Igen. Neve Sir Richard Waltham.

— Hazudtok, gazemberek, — kiáltott Sir Edmund, — felak rjátok ültetni nagybátyámat, hogy pénzt csalhassatok ki tőle?

— Gazemberek? Majd leszoktatom az urfit ezekről a kitételekről, válaszolt Bob és már nyakon akarta ragadni Sir Edmundot.

— Csend, — mondá a lord erős hangon és felizgatva így szólt Johnnak. — Folytasd csak barátom!

John röviden szólt a kalózkokról és a fogolyról is.

— Tehát ő él, Allen, hála Istennek. — kiáltott a lord örvendezve.

— Mindig is mondtam, ezredes ur.

— És ön, hisz ezeknek a koholmányoknak, nagybátyám?

— Hallgass! És ti nem szabadítottátok ki?

— Nem lehetett, Mylord, különben megtettük volna; már el is készültünk erre, én, John és egy derék indián ifju, de a rablók nyakunkra jöttek s örültünk, hogy ép bőrrel megmenekülhettünk. Mind igaz, mit John Master mondott, nem szokott föllenteni ez ifju, bátran elhiheti, Mylord, minden szavát.

— Hiszek is neki, hisz arczáról olvasom le, hogy becsületes őszinte fiu. Mondd el fiam, hol tartózkodik most kedves Richardom?

John beszélt most az utolsó szabadítási kísérletről és elmondta, hogy a fogoly már nincs első helyen.

— Itt van ni, — nevetett gunyosan Sir Edmund, — szemtelen hazugság az egész, semmi más. Bizonyára pénzt szeretnének szerezni kedves nagybátyámtól ezek a naplopók, mert tudják, hogy nagyon szomorkodik Richard elvesztén. Miért tartanak a banditák Richardot fogva, mikor szép váltságdíjat csikarhatnának ki övéitől?

John csillapította a felizgatott Bobot, a kinek vállára tette kezét s tüzben forgó szemekkel így szólt Sir Edmundhoz fordulva. — Az okokat is elősorolhatom Sir Richardra, a menynyire a kalózok és különösen valami Hollins nevezetűnek titkos beszédéből értesültem, gazdag örökség vár. De van még kivüle egy másik unokaöccse is a lordnak, ki magához szeretné keríteni az egész örökséget és épp azért azon fáradozik, hogy Sir Richardot eltehesse láb alól.

— Gaz ficzko, mit beszélsz te? — kiáltott Sir Edmund s ráakarta magát vetni Johnra, de nem volt elég bátorsága, mert John s Bob készen tartotta öklét.

— Sir Richardnak eme rokona, a kit szintén tallottam, a mint Hollinssal, a kalózok kaphányával beszélt, nemcsak élete ellen tört, hanem tényleg küldött is egy gyilkost, a mit magától a férfitől hallottam, a kit a gyilkosságra bérlet és ki az én kezeimben halt meg. Sir Richardot csak biztonság kedvéért vihették el arról a szigetről, a hol mi voltunk, mert a kalóznak nem áll érdekében, hogy őt meggyilkolják.

— Ön hallotta ezt a rokont, látta is és megleste, mit beszél a kalózzal?

— Igen, uram.

— És?

— Sir Edmundnak hívta a kalóz ezt a rokont, és ez az — folytatá John, mialatt a fiatal báróra mutatott.

Három sikolyt lehetett hallani. A báróét, a lordét, a ki a földre esett John szavaira és Allenét, a ki megijedt ura esésétől.

Ura mellé térdelt és felemelte halavány arczát a földről.

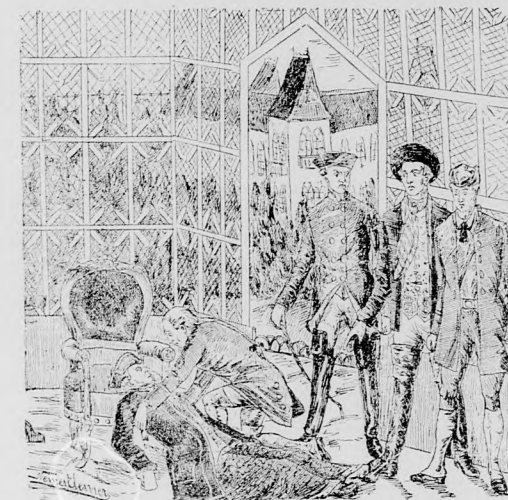
Sir Edmund dühös szemekkel nézte a két idegent.

Bob és John megindulva állottak ott; meglepetve őket a váratlan hatás.

Allen kiáltására a szolgák közül többen csakhamar odajöttek, mindnyájan elborzadtak a szerencsétlenségen, mert mindnyájan szereték a lordot.

— Segitsetek bevinnem a lordot, azután pedig szaladjatok az orvosért!

Lord Sommerset még felegyenesedett egyszer, szemei mégegyszer megnyíltak, Sir Edmundra nézett, véghetetlenül megvető pillan-

tással, azután erőltlenül hanyatlott hátra Allen karjaiba és kiadta lelkét.

— Ezredes ur, ezredes ur, — kiabált Allen és oda szoritotta keblére ura halvány arczát.

A szolgák nagy szomoruan álltak körül a hallottat.

— Jertek — mondá Allen sirva, — emeljük fel jó urunkat s vigyük fel hálószobájába.

— A nagy terembe vigyétek a halottat, — szólt Sir Edmund a felindulás hangján, — ott fektessétek ravatalra.

— Sir Edmund, — válaszoló Allen, de a báró durván szakította félbe szavait és így szólt:

— Talán Lord Sommerset, mert most én vagyok az ur, Allen Mester.

— Tudja Isten, — mondá Allen, — Sir Richard él és jaj annak, ki jogos birtokához mer nyulni.

— Vagy úgy, hát ön is elhiszi ezeknek a ficzkoknak a hazudozásait. No majd megmutatom, hogy Lord Sommerset nem lehet paczkázní. Fogjátok meg emberek s kötözzétek meg azonnal ezt a két himpellért, átadjuk őket zsarolás miatt a bíróságnak. Rajta csak! — folytatta, midőn emberei vonakodtak parancsát végrehajtani.

(Folytatása következik.)

St. Dénis a francia királyok temetkezési helye.

Irta: Ifj. gróf ESZTERHÁZY MÓRICZ.

Megtekintése még jobban megkedvelte velem a góth modort, melyet különben is legszébbnek tartok, mert íveinek merészsége legjobban fejezi ki a sziv és léleknek magasba való szárnyalását. Megjegyzem még, hogy a templom hajóból több lépcső vezet a szentélybe s így ez a benne levő sírokkal s a kápolnasorral azonnal felöltik a belépőnek s igen jó benyomást tesz.

Mialatt gyönyörködünk a templom szépségében, nézegetjük a karesu oszlopokat, merész íveket, apró oszlopokkal tagolt falakat, megjelent a templomszolga s a szentélyt elválasztó rácsat kinyitván, megkezdé magyará-

zatát, a szentély bal oldalán. Sorba megnéztük a többnyire koporsóalakú síremlékeket, jobban is szemügyre vettük, az érdekesebbeket közülük u. m.: Martell Károlyét, Kis Pipinét, Clodvigét, Dagobertét (szép góth modorban) St. Lajos anyját, testvéreit s gyermekeit s a legkiválóbbat XII. Lajos és nejét (meghalt 1515-ben) tiszta olasz renaissanceben alabastromból faragva.

Az olasz hadjáratot feltüntető domborműves alapon nyugvó ravatalon fekszik kiterítve a király és neje. Felettük pedig egy 4 oszlopon nyugvó tető emelkedik. Mind a domborművek finomsága, mind a testek anatómiája, mind pedig a tető díszítése oly meglepő, oly részletes, a természetnek annyira megfelelő, hogy ahhoz

síremléket még sehol sem láttam. Müértök megbecsülése szerint, értéke több millióra rug. Leköti még a figyelmet, II. Henrik és Medici Katalin sirja; a hit, remény s szeretet jelképező bronzba öntött szobraival.

Vándorlásunkban eljutottunk a szentélyt bezáró, illetőleg körülvevő kápolnasorhoz; ezek a kápolnák, mint a góth templomoknál általában, igen csinosak és nagyban emelik a szentély tagosultságát. A középsőben van azon 4 festett ablak, melyeket a forradalom megkímélt. Bejárva a kápolnákat eljutottunk a szentély jobb oldalára. Ezen oldalon, közel az oltárhoz van a lemenet a kriptába.

Lemenet párhuzamot vontam Székesfehérvár és St. Dénis közt. Elgondoltam, hogy a francia nemzetnek, mely mindent elkövetett, hogy királyainak emlékét eltörölje, még van temetkezésük temploma hajdani fényében és nagyságában, míg nekünk magyaroknak, kiknek egész multja annyira össze van királyunkkal forrva, mint van a Szt. István építette nagyszerű bazilikával, hol vannak királyaink sírjai? Elpusztultak. Csak egy-két kiásott fal mutatja hajdani helyét és néhány mozaik töredék, (melyek közül én is egynéhányat bírok.) jelzi hajdani fényét.

A kriptá megfelel a szentély nagyságának és alakjának; ezt is kápolnasor veszi körül. Közepén egy tömlőcszerű elkülönített hely van. Vezetőnk megmondta, hogy itt nyugsznak az utolsó francia királyok s legközelebbi rokonaik. Többek közt a XVI. és XVIII. Lajos, Marie Antoinette és Madame Elisabeth (XVI. Lajos nővére.)

Nagy meghatottsággal tekintetem egy keskeny elrácsozott ablakon keresztül a bent levő koporsókra, melyek közül kettőben nyugszik az oly szerencsétlen véget ért XVI. Lajos és neje. — A kriptá a templommal egy időben épült erős falakkal és oszlopokkal. Síremléket csak a kápolnában láttam. Az egyikben XIV. és XV. Lajos egyszerű síremlékük, egy másikban azon csontok, melyet a forradalom után a meszes gödörben találtak, egy harmadikban XVI. Lajos s neje márványba véselt alakjai.

A kriptából feljőve folytattuk a szentély jobb oldalán szemlénket. Itt számos síremlék van elhelyezve, többek közt I. Ferenczé, mely XII. Lajos és II. Henrikével, véleményem szerint, St. Dénis legszebb síremléke.

Körutunkat befejezve megnéztük még a

kinestárt; de ebben semmi kiválóbbat nem láttunk, az egyes emléktárgyak csak utánzatai az eredetieknek, melyek a forradalom alkalmával elpusztultak.

Még egy pillantás a síremlékekkel borított szentélyre, egy körültekintés a nagyszerű egyházban s ismét kint voltunk a kis város piszkos utcáin.

Azóta lelkem gyakran a st. dénisi sírok közt tévedez; elgondolom mily mulandó földi létünk, azon királyok, kik hajdan oly hatalmasak voltak, fényben, gazdagságban usztak, azoknak maradványai most egy sötét kápolnában, egy-

másféle hányva vannak a porlódásnak átengedve; síremlékeiket is csak bizonyára azért tartották meg, mert művészi becsesel bírnak, nem pedig azért mert királyok nyugodtak bennük. Bizony igaz marad az, hogy csak nagy és fényes tettek által tehetjük nevünket s emlékünket az utókor előtt kegyeletessé s tart-hatjuk fenn hirnevünket. Csak azon férfuról, ki összes erejét, tevékenységét a közjó szolgálatára szentelte, mondhatjuk el, hogy nem feledi el az utókor, mert «Exegit sibi monumentum aere perrennius.»

(Vége.)

A MAGYAR DAL.

Zengő dicsőség, magyar nóta,
Danába öntött szerelem!
Melynek malasztja bölcsőnk óta
Sirunkig kísér szüntelen,
Melynek oltára fényben áll itt:
Magyar dal, téged áldalak!
Zendülj s borunk derűre váljék
Az édes-bús varázs alatt.

Te zúgtad át Árpád csatáit,
Te lelkesítéd táborát,
Te tetteid szebbé, edesebbé
Tündér földjét, arany borát,
A harcza indulót tüzelted,
A küzdőt megacézélad!
Lelkőbe öntve égő lelked,
Teremtni keltek új hazát!

Magyar királyok trónja mellett
Az ünnep dísze te valál.
Deríteni — vagy siratni kellett:
A hegedő hangoltan áll!
S mit Nagy Lajos s Mátyás tevének
S a mit teremtd döntő Hunyad:
Rivallva zengi hősi ének,
Győzelmes lobogók alatt!

Mohács búját, Buda keservét
Tinódi lantja sirja el,
S kik a magyart rablánczra verték,
Az ősi hirt tiporva el,

Békót rakának két kezére,
De lelkét le nem nyügözék
S míg permetezve hullott vére
Siró dalát hallá az ég!

S szomorú volt a magyar nóta
Három siralmas századig
S háromszáz bús esztendő óta
A negyvennyolczas hajnalig,
De akkor megvirradt s viharban
A trombitákkal versenyez
A «Talpra magyar» hősi karban!
A nemzet zengő lelke ez!

Sirva vigadtunk soká aztán,
A serlegünkbe köny pereg.
És keserű danát fakasztván,
Nótánk is sirva kesereg.
És «Temetésre szól az ének»
S lemondás reszket a dalon,
Siralma népünk bús lelkének
A dalba öntött fájdalom. . .

S mikor pirkadt a hosszú éjben,
Ti, dalosok, ti keltetek
A hajnali pacsirtaképen
S danára egyesültetek!
Tudtátok, hogy e dalra ébred,
E dalban eszmél nemzetünk
S a szürkület gyásza közepett
Nektek jobb kort köszönhetünk!

És hazaszerte szól az ének
És megszólalt a szív vele!
Együtt zenegtek ifjak, vének
S tágult a nemzet kebele
S a virradat himnusaképen
Imádságkép, szünetlenül
Az «Isten áldd meg» zenge szépen
S «Hazádnak rendületlenül!»

Oh magyar dalosoknak serge!
Légy áldva e szent hangokért
S a melynek hangjain keserge
E bús nemzet a multakért:
E himnus hangjain örüljön
Általatok, tivéletek
Győzelmet ünnepelni gyűljön,
Kezdvén újabb, szebb életet!

S bár vén Európa koszorúzzon
S földjén babérral egy világ:
Főtökre szentebb koszorút fon
Az édes honi mirtuság!

S műveljete bár idegen dalt,
Művészi szépen fényesen;
Melynek viszhangja még ki nem halt,
Legszebb a magyar dal leszen!

Azért tárt szívvel, égő ajkkal
Danára fel, dalos sereg!
Varázserőd lesz a magyar dal,
A míg csak magyar lant zeneg.
S az ünnepségnek koronája,
Melynek fénye ragyogva tart:
A «Szózat» vihar-orgonája
S az «Isten áldd meg a magyart!»

Zengő dicsőség, magyar nóta,
Danába öntött szerelem.
Melynek malasztja bölcsönk óta
Sirunkig kísér szüntelen:
Melynek oltára fényben áll itt,
Magyar dal, téged áldalak!
Zendülj! s borunk derüre válik,
Csodás harmoniád alatt!

Váradi Antal.

BALASSI BÁLINT.

Irtá: KEMÉMY ALADÁR.

S ebhedt szívére a házasságban vél irt találni. Összekel egy közeli rokonával, ám násza csak örökös kin kuforrása lesz számára. Boldogtalan szerelme emléktől üldözve, haját megnöveli, hogy barátai cserben hagyják, haján ellenségek agyarkodnak feléje mindennün. Nincs az a gonoszág, mit rá ne kenének; házasságát vérbűnnek czégérezik, magát pogánynak festik s az sem használ neki, hogy ezen vádak megczáfolása végett áttér a katholicizmusra. Saját neje önszántából elvál tőle s ő ott áll egymagában a nagy világon.

Mi nyujtana neki vigaszt e zord csapások közepette, hacsak a hit szelid malasztja nem? Midőn a balsors legadázabban sujtja, ő nem tör ki egetverő zugolódásokban, hanem mélabus önmegadással Istenhez fordul. Balassi gondos nevelésben részesült, kedélyét mély buzgalom hatotta át, de a legszebb vallásos énekekre szerencsétlensége ihlette. Ha elolvassuk ezeket a töredelmes, bűnbevalló «istenes énekek»-et, önkénytelenül eszünkbe jutnak Dávid király e nembeli zsoltárai. — Balassi meg-

törve járul az Urhoz s «Adj már csendességet . . .» cz. szerzeményében lelki nyugalomért könyörög, szembeállítja vétke éktelenségét az izgalom végtelenségével. A bocsánat reménye azonban él benne és csak egyet óhajt:

Repülvén, áldjalak
Élvén, imádjalak
Vétek nélkül:
Kit jól gyakorolván,
Haljak meg, nyugodván
Bűnöm kívül.

Ugyanezen gondolatmenet vonul még számos dalán keresztül. Hálátlan barátainak és rosszakaróinak szintén szentel egy költeményt, melyben inkább a csöndes bánat, mint fölzduló elkeseredés hangján ír «basiliscus» nemű álnok ellenségeiről, «titkos hőhéraitól» és «Achitófel lelkü maga ajánló»-ról, kik

Felfuvalkodtanak, rakvák csalárdsággal,
Én ellenem való álnok praktikákkal.
Nyelvek pedig tele rágalmazó szókkal,
Kiből lövöldöznek engem éjjel-nappal,

Ellenükben az Urhoz folyamodik, ki bizvást megfogja óvni fejét a szégyentől.

Keserves állapotában sebei ujjalag fölnyílnak. Julia képe elméjét elkábitva, tündezik föl lelki szemei előtt. Iparkodik e botor érzeménnyel szabadulni, de mindhiába. Ha bujdoskol a hallgatag vadonban, boldogtalanságának érzete még nyomasztóbban éled föl szívében. Maga is érzi e helyzet visszásságát és fájdalomosan kiált föl:

Mi haszon énnekem hegyeken-völgyeken bujdosva nyavalyognom
Szörnyü havasokon, fene párduezmódra, ki ellenben bolyognom,
Tövis közt bokorban, sok esőben-hóban holtig csak nyomorognom.

Forrongó lelki állapotát meglepően szép hasonlattal érzékelteti az «Óh nagy kerek kék ég» cz. költeményben. «Lepentőske»-vel (pílangó) állítja magát párhuzamba, mely folyton a gyertyaláng körül röpdös, nem törődve vele, hogy vesztébe rohan: azonképen ő is váltig Julián jártatja elméjét, pedig csak gyötrődését növeli azzal.

A szerencsétlenség keresztjét végre nem bírja tovább huzni. Szabad akaratból számkivetést vállal magára és irigyei áskálódásai előtt kibujdosik Lengyelországba. Távozta előtt mégegyszer elandalog élete emlékein, össze-

szedi vitézi pályafutása töredékes benyomásait. Két megragadó «Búcsú ének»-et költ: egyiket kedveséhez, másikat hazájához intézi. Különösen az előbbi megható és esal méltán könyvet szemünkbe. Szinte elénk tárul a búsuló költő lelke, ki immár hazátlanná leszen. A borongó kuruczdalokig ily elegikus, fájó hangokat nem adott még magyar lant, mint ezek:

Őszi harmat után
Végre mikor aztán
Fujdogál a hideg szél,
Nem sok idő multán
Sárgul, hulldogálván
Fáról a gyöngye levél,
Zöld erdő harmatját,
Piros csizmám nyomát
Hóval lepi be a tél.

Szive zokog keservében és könnyei csordulnak. Felkiált az Istenhez: mire jut végtére és holtig ily árván jár-kei-é? Jobb lesz a vándor-medarakkal idegen országba huzódnia, hol ellenségei gonosz nyelvét kikerülheti. Majd megindító szelidséggel kíván minden jót kedvesének s bocsánatot kér tőle, ha mit beszédeben vétett ellene? Neki távoznia kell s ki tudja, látja-e Juliát valaha? Azért is ereszsze el őt, kit, mint karon hordott, kedvelt sólymocskat «akófiummal varroit lábzsínóron tartott» és ne haragudják reá.

(Folytatása következik.)

Séta egy májusi reggelen.

Nincsen szebb jelensége a nagy természetnek a rózsás, májusi reggelnek. Mily jól esik látnunk a zordon tél után, hogy már kora reggel mily megújulva mutatja magát a nagy természet! Lelkünk örvend a várva-várt kikelet láttára, szívünk felbuzdul s gyönyörrel néz szét a természet ragyogó pompájában, érzi az éltető erőt, melyet az ily üde kellemes reggel gyakorol a lélekre. Oly sok szép jelensége van egy ily májusi reggelnek, oly jótékony benyomásokat tesz a lélekre, oly gondolatokat ébreszt a gyarló emberben: hogy méltók gyönyörű változatai az előszámlálásra.

Hát még a hegyek közt — a hol mi is lakunk — mennyivel pompásabb nagyszerűbb a májusi reggel! Óh azt látni kell, leírni azt nem lehet méltóan a természet nagyszerűségéhez!

Mint már említém, mi is hegyek között lakunk. Kisded falunk kies völgyben feküdt, melyet kétfelől magas hegyek, mint védfalak szegélyeznek. Öcsémmel gyakran jártuk be e völ-

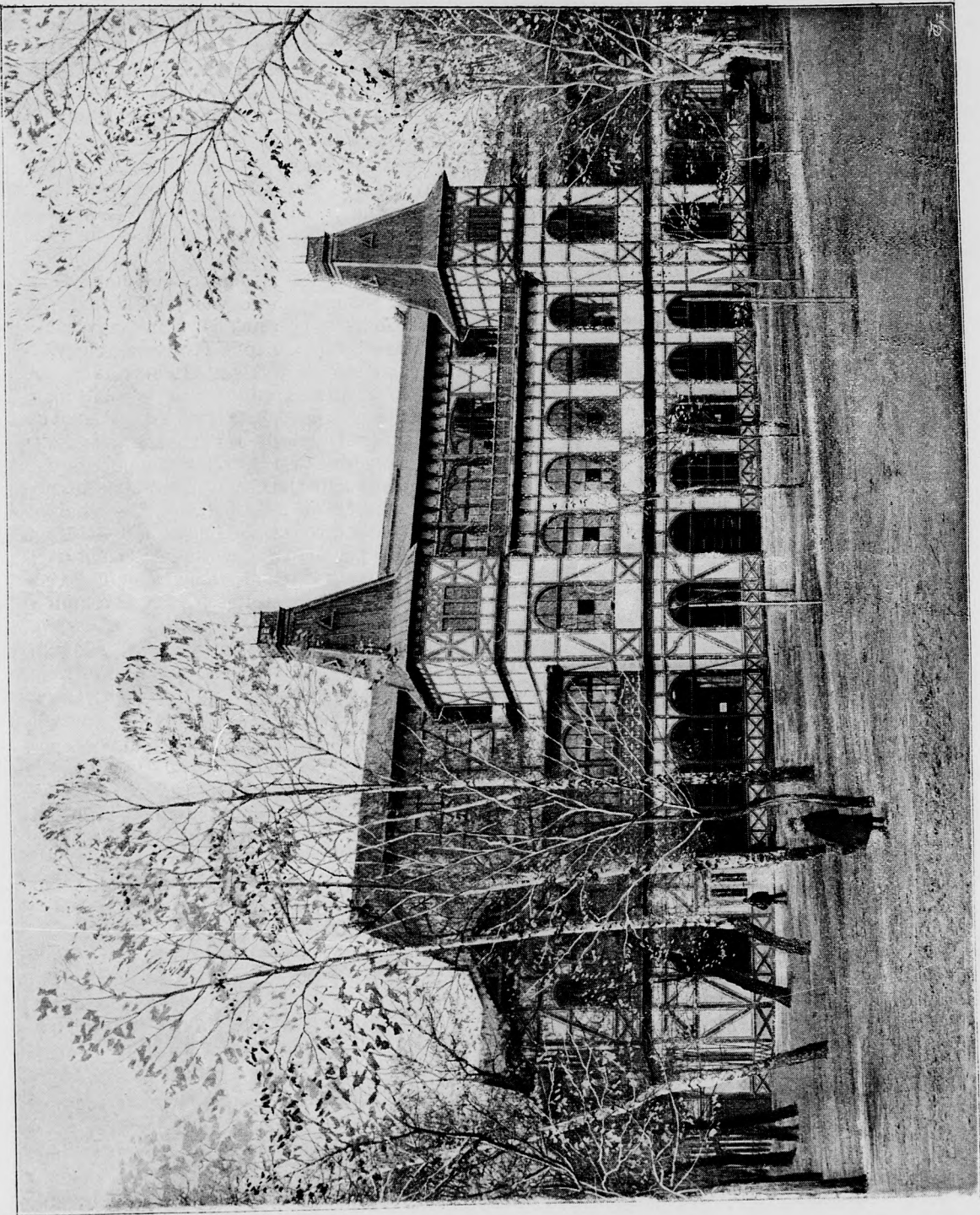
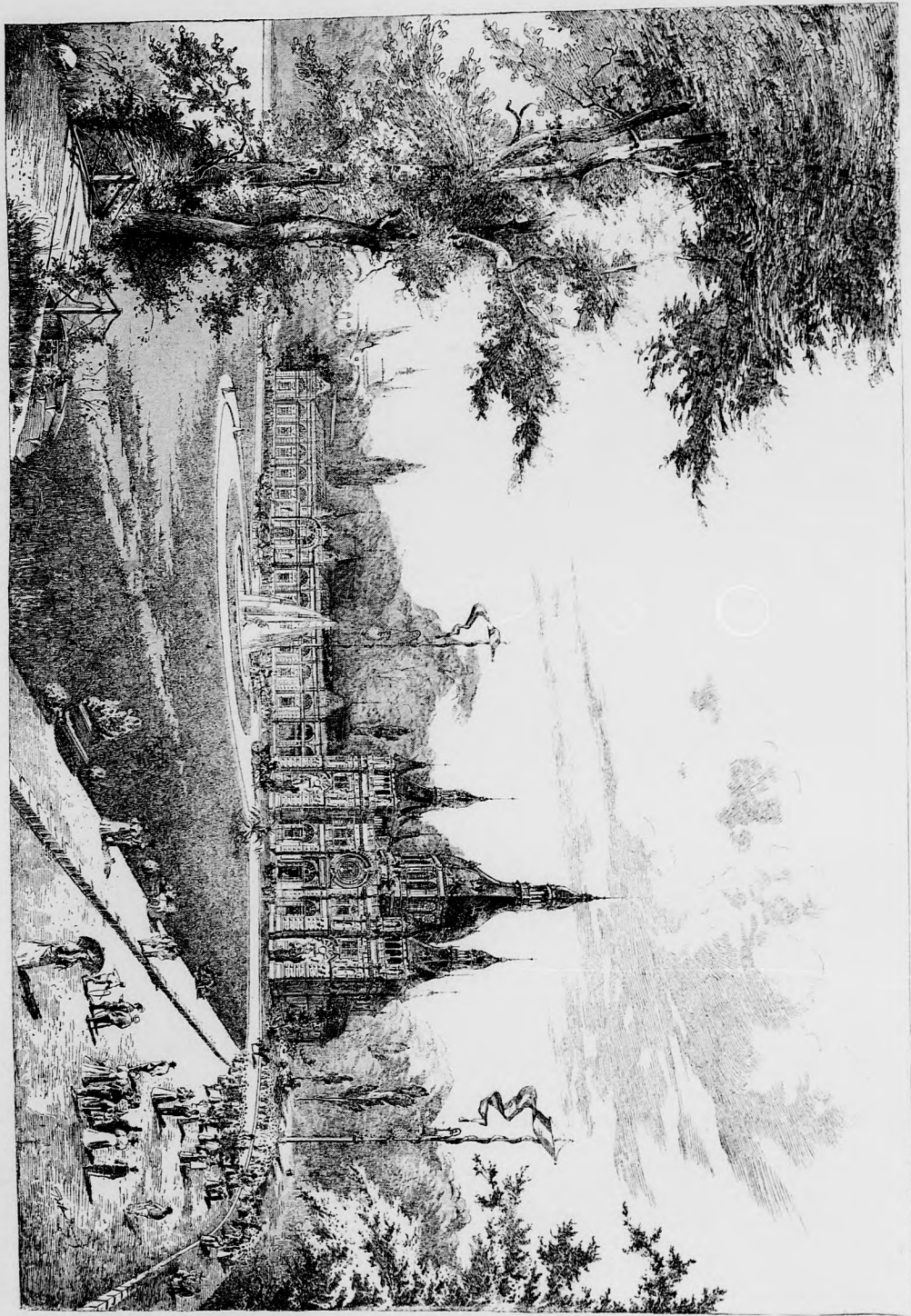
gyet, gyakran felkeltünk már kora reggel, hogy kirándulásokat tegyünk a közeli vidékre. S utunk mindég nyujtott elég élvezetet, a gondolkodó léleknek pedig hasznos tanulságot.

Egy este arra határoztuk magunkat, hogy másnap reggel, ha szép idő lesz felmegyünk a közeli hegyre, mely mintegy előrészt képezte a hozzá fűződő nagy hegyeknek. Az idő pompásan kedvezett, az ég tiszta azurkék volt, sehol semmi felhő.

Még hajnal pirkadás előtt elhagytuk nyugvó helyeinket s utitaskáinkba egy kis elemőzsiát tevén, elindultunk. Alig, hogy kiléptünk, üde hegyi levegő ütötte meg arcainkat, felvilanyozván tagjainkat.

Egy darabig a völgyben haladtunk. Csupa élet volt mindenütt! A kicsiny ösvényt, melyen haladtunk sötét zöld, harmatos fű szegélyezte, a virágok ezrei vígan emelték fel fejeiket a kikelet a tavasz éreztére, olykor-olykor egy-egy utunk mellett levő fa hajtotta fejünk felé illa-

Képek az ezredéves kiállításból. Közlekedés

Képek az ezredéves kiállításból: Ünneplétek pavilonja.

tos virágu ágait, majd a reggeli szellő csendes susogásába vegyült bele a reggelt dicsérő első dalosok éneke. Mily vidáman zengették danájukat a kis madarak, a nagy természet dalosai! Mintha érezték volna a jótékony tavaszi reggelt: örültek, vigadoztak. Mintha csicsergésökkel, a fülemile s csalogány búbajos danájukkal, a rigó vidám füttyülésével, a többiek szívet — lelket gyönyörködtető trilláikkal a teremtőt magasztaltak, dicsőítették volna, a miért rájuk is hozott a zordon tél után jobb időt, elhozta a tavaszt, a rózsapiros májusi reggelt.

Utunk most egy darabig völgyünknek áldása a kis patak mentében vezetett. Le-letérintettünk a kristálytisza vízbe, sőt nem állhattuk meg, hogy lapos uti poharunkból meg ne kóstoljuk a természet által nyújtott felsőges italt.

De el kellett hagynunk a patakot, mert utunk elfordult s kanyarogva vezetett fel a hegyre. A langy szellő fülünkbe, — fülünkbe hozta a patak locsogó hullámainak csevegését s a mind távolabbról hallatszott, el-elnémuló moraj s szélsusogásában oly kellemesen érintette füleinket!

Már körülbelül közepén jártunk a hegynek, midőn öcsém figyelmeztetett rá. «Nézd bátyám! már én régóta figyelem, ez a kis szolgálatra kész fülemile csaltról-csalitra röppenve egész a patakról kísér bennünket.»

S csakugyan oly bátor volt a kedves kis jószág, hogyha csak közvetlen közel mentünk hozzá, röppent fel előlünk, de azért el nem hagyott volna bennünket.

E közben hajnalodni kezdett. A keleti ég biborfényben kezdett uszni. Épen félértünk a tetőre, mikor a nap ragyogó aranytányérjával előbujt a hegyek mögül. A milyen bágyadtan vetette az elmúlt este gyenge sugárait a földre, most oly erősen sütött, megifjodva közeledett. Vissza tekintettünk a tetőzetről völgyünkre. A falu házai biborosán tüntek elénk, a mind feljebb-feljebb jövő nap sugarai aranyozták meg őket. Reggeli pir ömlött el mindenfelé!

Körülöttünk hegyóriások emelkedtek, sötétzöld fenyvesekkel, alattunk a völgy terült el a kedves faluval, hol már nyüzsgő élet uralkodott.

Fölhatott hozzánk a faluból imádkozásra hívogató szöze, el-elkapta a szél olykor a hangot, majd ismét a fülünkbe hozta.

«Vedd elő reggelinket,» — szoltam öcsémnek — s majd beszélgessünk, elmélkedjünk egy kicsit, ha már nem lehetünk lenn a templomban legalább hasznos szórakozással töltjük el a pihenés idejét.

— Miről beszéljünk? — kérdé öcsém.

— Hát beszéljünk előbb a reggelről, minthogy épen reggel tettük kirándulásunkat. Tudnád-e kedves öcsém, hogy az emberi élet mely szakával lehet összehasonlítani a reggelt?

— Hogy ne tudnám, — felelt mosolyogva öcsém — hát a gyermekkorral. Beszélj nekem bátyám egy kicsit erről, figyelmesen hallgatom.

— Nézd kis öcsém — mondtam neki — a mint a sötét éjszakát felváltó reggel örömet okoz embernek, állatnak; ugy fejlődik, okosodik a gyermek is, s a mily jótékony hatással van a nap a földre s megvilágítja azt, ép ugy a szülők is örülnek kis gyermeköknek. S a mint mind jobban-jobban világosodik: ugy fejlődik, okosodik a gyermek is s a mily jótékony hatással van a nap a földre s megvilágítja azt, ép oly hatással tudnak a gyermekre lenni szülei s tanítói s megvilágítják a tudás mécsével szellemét. S láthatod öcsém, mily vig csicsergéssel üdvözölték a madarak a reggelt! Így van a gyermek is. Játszi örömmel futkos a pillangó után, örül kora ifjúságának, hiszen nem ismeri még az élet rögös útját. S a mint a zsolozsmára hívó szózat beleszólt a reggel csendjébe: épen ugy a gyermek lelkéhez is kell intő szónak szólni, mely megutáltassa vele a rosszat, megszerettesse a jót. S a mint a hajnal pírjából fokozatosan fejlődik ki a reggel legszebb pompájában, ugy a gyermek is lassan csak oktatás, tanítás által emelkedhetik arra a magaslatra, melyet minden áron el kell érnie, ha boldogulni akar az életben.

A reggel gyönyörködtet pompájával, de egyuttal a napi munka elvégzésére is hívogat. A gyermeket is hagyni kell egy ideig, hogy örüljön szép korának, élvezze ifjúsága rózsás napjait, de később tanítani is kell, hogy még ifjúkorában elsajátíthassa a szükséges ismereteket, megvehesse az alapot, melyen majdan építenie kell. A gyermeknek a reggelt kell szem előtt tartania. A nap emelkedésével elmúlik a reggel, jön a dél, a — férfikor nyara — majd közeleg s elérkezik az est; az öregség.

Elröppennek a gyermekség boldog órái is! Jön a férfikor, az élet terére való kilépés, az élet viharával való szembeszálás kora.

De azért nem kell félni, esüggedni!

A reggelt s a delet a nap jótékony sugarai teszik kellemessé, világítják meg.

Ilyen világító napja, vezérlő kalauza van az embernek is, a kitartó, lankadatlan munka által megszerzett tudomány! Ennek okos, de nemes felhasználása bizonyára boldogít.

E közben előre haladt az idő s megindultunk lefele. Jó darabig a hegyoldalban mentünk,

hogy majd a falutól kissé távolabb ereszkedve le a völgybe, megtekinthessük a vetéseket.

Nem sok idő múlva a hegy lábához értünk. Zöld, pázsitos vetések tárultak szemünk elé. Gyönyörű buza sarjadzott fel a jó időjárás alatt; Isten áldása látszott az egész szántóföldön. Két falunkbeli ember épen kijött buzáját megnézni. Váltig mondogatták, hogy most jó termés lesz, csak az isten óvja meg minden csapástól a vetést. Hej mert gyakori ám a jégvihar a hegyek között!

— Ismét jó tárgyunk van az elmélkedésre — mondtam öcsémnek. — Látod mennyire aggódnak azok a szántóvető emberek vetésükért. Hiszen ha elveri a jég, vagy valami más elemi csapás vetésüket, tönkre vannak téve. Hiszen szorgalmuk, munkájuk megérdemelt gyümölcsét várják s kéri a Teremtőtől.

Lásd öcsém a földmivelő hasonlít a tudományos emberhez. Ki tudománya után akar megélni, annak is magot, még pedig jó magot kell elvetnie, küzdenie, fáradoznia kell, meg kell izlelnie a tudomány keserű gyökerét, ha édes gyümölcsöt akar magának szerezni.

Mindenért küzdeni, fáradozni kell, hiszen annál edesebb lesz aztán a jutalom. Az elvetett kicsiny magból terebélyes fa lesz, mely enyhét, nyugalmat ad a munkás életben elfáradt testnek s léleknek. Hiszen a szentírás is megmondja, hogy — jóllehet a mustármag minden magoknál kisebb: de mikor felnevelkedik, a füvek közt legnagyobb és végre fa nevedik belőle, annyira, hogy az égi madarak reá szálljanak és fészket rakjanak az ágain.

A tudományos embernek még jobb a helyzete, mint a földmivelőnek. Mert lásd öcsém, a földmivelőt egy jégvihar tönkre teheti, de a tudományt senki sem orozhatja el az igaz birtoktól. Azért kell elvetnünk jó magot, a tudomány kicsiny magját, ezért kell megszerznünk minden szükséges ismeretet még éltünk tavaszán, hogy fáradozásaink gyümölcsét éltünk nyarán learathassuk s elrakhassuk a zord télre: az öregségre.

— Mindjárt haza érünk — monda ekkor öcsém. — Még addig beszéllek egy kicsit, csak hallgass figyelemmel.

Sok szépet, gyönyörűt láttunk mai sétánkban. Gyönyörködtünk a nagy természetben, a szerte-ömlő pompán, s hallottuk a földmivelők beszélgetését is. Én ugy érzem, mintha valami belső kérdő szózat támadna fel lelkemben. . . . Ki alkotta e nagy természetet? Ki ruházta fel

ékekkel, viruló növényzettel? Ki hallgatja meg a földmivelők kérését? Ki adhat gazdag áldást a föld népének, s ki semmisíthet meg mindent egy pillanat alatt, ki döntheti sirba a földmivelő édes reményét, szép várakozását? Kié a hatalom mennyen és földön sujtani és felemelni? Ki az a tökéletes szellem, melyen túl a véges emberi elmém már nem tud emelkedni? . . . Az isten.

Őt, nagy keze munkáját dicséri minden, ő az a véghetetlenül hatalmas, de jótékony atya, kinek egy «légyen» szavára elő állott e világ, a nagy természet, gyönyörködtető, csodás változataival. Az ő jóvoltából élvezzük most mi is, «kedves öcsém» az üde májusi reggelt, s ha dicsérjük, magasztaljuk e szép reggel jelenségeit: őt a nagy alkotót dicsőítjük műveiben. Őt dicsőítjük, kit áhitattal magasztalnak a dicséretes s Szt. Dávid örökszépségű zsoltárai. Őt dicséri, az ő jóvoltát hirdeti a nagy természet! Hiszen még az «égi madarakra» s a «mezei liliomokra» is gondja van. Mennyivel inkább gondoskodik hát mi rólunk, legfőbb teremtményeiről!

Kell, hogy szívünkbe legyen oltva, miért s miképen tiszteljük az istent. Nem szabad soha elfelejtenünk, hogy ő mennyi édes atyánk nekünk, s mi mindnyájan s egymásnak testvérei, gyermekei vagyunk. Szeretnünk kell istent, mint legfőbb atyánkat, szeretnünk kell egymást is, mint testvéreket s ezen szeretetből kifolyólag segítenünk, gyámolítanunk is kell egymást, hiszen, megmondja a szt. irás, hogy a ki jót tesz egygyel a szenvedők közül: az istennel tesz jót.

Imádjuk, dicsérjük őt véghetetlen bölcseségért, melylyel teremtette, kormányozza, fenntartja e világot.

S így, ha mindenben igyekszünk megfelelni isten iránti tiszteletünknek s szeretetünknek, gondoskodása s gazdag áldása nem fog rólunk elmaradni.

*

Hazaértünk. Volt aztán kérdezősködés kis tes véreink részéről, hogy mi mindent láttunk? Nem nyugodtak addig, míg el nem beszéltem nekik élményeinket. Különösen Pista öcsém, ki már negyedik elemibe járt, érdeklődött nagyon s váltig mondogatta, hogy máskor őt is vigyük el magunkkal, nagy lelkesedéssel ígérgetve, hogy nem fárad el, elég erős már a hegymászásra.

Kun Béla.

Segíts magadon és megsegít az Isten.

— A Tanulók Lapja számára írta: *Teceli Mihály.* —

— Nem és százszor nem. Nem követlek tovább. Nem belyeselhetem terveteket. Hiszen ez az egész magyar nemzet megsértése lesz, ilyen cselekedetnek nem lehetek részese. Lászlókat be már egyszer, hogy gonosz szándék lakik szívetekben. Térjete vissza, még egyszer figyelmeztettek benneteket. Gyere Czankó, te vagy a legöregebb, neked lesz legtöbb eszed közöttök.

— Péter ne légy oly gyáva, gyere be velünk buzdította Czankó, miközben felöltöje alól egy botra erősített zászlófélét húzott elő. Nézd, egyszerűen elégetjük ott bent a bánya bejárá-

taban és azután, mintha mi sem történt volna, hazamegyünk megint.

— Mondom, hogy nem tartok veletek többé! Ti ellenségei vagytok saját hazátoknak, ti hazárulók vagytok! Ezzel sarkon fordult Péter és a faképnél hagyta a három czinkostársát, nem törődve a «gyáva», és egyéb jelzőkkel, melyeket utána kiáltottak. Visszatért azon az uton a melyen jött.

Azok pedig bementek a bánya bejáratába, a mi nem került megeröltetésökbe, mert mindössze egy odatámasztott ajtót kellett félretol-
niok. Bohuszláv előhúzott zsebéből egy gyergya-

darabot, meggyújtotta, hogy ne kelljen a sötétben botorkálniok. Mert attól nem kellett tartaniok, hogy valami gödörbe esnek, jól tudták, hogy a bánya tulajdonosa csak a múlt évben kezdett ott kutatni s hogy fáradozása kárba veszett munka volt. Az idén is dolgoztatott ugyan a bányában, de csak egy napig azért, hogy a jogot továbbra is megtarthassa. A gyertya gyér világosságot vetett a barlangban mozgó alakokra, de azért tisztán kivehető volt minden mozdulataik. Mindent látott a nyiláznál bevigyorgó alak, a nélkül, hogy őt észre vették volna. Jól látta, a mint az egyik megragadva a zászlót nyelénél fogva oda tartotta a gyertya lángjához, a zászló meg, hogy fogott lángot és hogy lobogtatták mind a hárman diadalmas «abczug» kiáltásokkal a levegőben. Mikor már hamuvá égett, ledobták a földre s hangos kiabálás között táncoltak rajta, hogy nyoma sem maradjon, hogy a föld porába temessék, de még a nyelét is darabokra törték. A legkisebbik azután fogta az összeapított fát és dühösen az ajtó felé akarta vágni. De nem tette, mert mintha megmeredt volna a karja, úgy maradt egy darabig, a hogy dobásra készen volt, azután egy hangos jajkiáltással a földhöz vágta. A másik kettő meg alig tudta elképzelni mi lelte Bohuszlávot, oda néztek a kijárat felé s ők is mintha megmeredtek volna, ők is látták azt a vigyorgó arcot ott az ajtónál. Mert a barlanggal szemközt épen előbujt, a hold a felhők közül és épen arra a bevigyorgó alakra vetette sugarait. Hirtelen csend támadt a barlangban, egy szót sem szölt egyikök sem, még a lélekzetöket is elfojtották, de annál lázasabban dobogott a szívök, a mint hallották, hogy ott kint valaki gyors futással eliramlik a barlangtól. Mintha megált volna az eszök úgy néztek egymásra, egyik sem tudta mihez fogjon, mit csináljon. Soká álltak némán egymás mellett, míg végre eszébe jutott egyiköknek, hogy haza kellene menni. Elfújták a gyertyát s tolvajok módjára kilopóztak lábujhegyen a bányaüregből. Még sohasem haragudtak úgy a holdra mint akkor. Miért kellett épen akkor kibujnia a felhők mögül, hátha meglátja őket valaki! És az az arc ott az ajtónál, azt nem tudják elfelejteni. Egész uton hazafelé azon gondolkodtak, hol látták azokat a vonásokat. Ha váltottak egymással egy-két szót, csak arról beszélgettek. Az egész legelő nyugodt volt, mintha kihalt volna az élet s az országuton sem akadtak nyomára semmifele-

elő lénynek. Ki is járna ilyenkor, esti 8 órakor ott fent, azon a lakatlan vidéken!

Siettek mind a hárman, mindegyikök didergett, ámbar nem volt hideg, s ámbar jól ismerik a bányász nép jámbor természetét, mégis félve tekintettek jobbra-balra, különösen mikor a felhők megint eltakarták a holdat s olyan sötétség fogta körül őket, hogy még egymást sem láthatták. Még jó, hogy amott tulnan, a kálvária mellett, fáklyák lobogtak fel, különben kétségbe kellett volna esniök. Szép egymásutánban haladtak a fáklya vivő bányászok, a kik a nagy hegyeken át csöndes otthonukba sietnek, abba a kis faluba, mely a hegyeken túl fekszik. Azt a fáklyás menetet nézték, abban pontosították össze képzelő tehetségüket, hogy más gondolatnak, más képzetnek ne legyen helye lelkökben. Mert sötét nagyon sötét volt... Már a városba értek, már a reáliskola előtt égő lámpa alatt haladtak el, a mikor ott fönt a sötét legelőn a bányaüreg felé

közeledett megint valaki. Ugyanaz az arc volt mely negyedórával azelőtt oly rémesen bevillogott az ajtón. Félretolta az ajtót, meggyújtott egy faggyu gyertyát és bement körülnézett, mintha keresett volna valamit. Egyszerre csak lenyult kezével a földre s fölemelt onnét egy kis félig megperzselt szövet darabot. S úgy látszik, tetszett neki az a piros-fehér-zöld szövetdarabka, mert gondosan összehajtva, zsebre dugta. Azután kiment odatámasztotta az ajtót és felsietett egy kis dombon abba a pásztor kunyhóba, a hol csak ő lakik, meg az elaggott atyja, a ki azonban már csöndesen szundikált. Nem kis feladat ilyen öreg embernek minden nap kihajtani a csordát és este megint érte menni, mert ilyenkor őszszel messze hajtják a barmot, messze, oda át a kálvária mögötti legelőre. Nem bírja egyedül a fia, akárhogy is igyekszik, akármilyen jó gyermek is az a Gyurkó.

(Folytatása következik.)

MÁJUS.

Jövel május ragyogó szép napjaidal! Hints fényt ezeréves Magyarországnak minden részébe és szerezz örömet, boldogságot e szép ország összes lakóinak! Tedd oly emlékezetessé és magasztossá ez ideit mulatásodat, hogy minden magyar szíve feldobogjon, a késő unokák is csak tisztelettel gondoljanak rád és a hazaszeretet szent tüze lángra gyuljon az ország minden rendü és rangu, bármely nyelvet beszélő szülőltjének is keblében!

Mert ünnepet ülünk 1896. május havában. Ünnepet a milyent az ő-kor népeitől eltekintve napjainkig egyetlen állam sem ünnepelt. Édes hazánk ezeréves fennállásának emlékünepe! Kinek ne dobogna hangosabban a szíve, a mikor ezt csak említeni hallja is? Kinek volna oly kemény szíve, hogy hála imádságot ne rebegne az országok és népek fentartó hatalmas urához, a ki annyi küzdelem balsors és veszély között is oly dicső fényben vezetett el e szép hónapig, melyben Árpád ezeresztendős népe megmutatni készül a világnak, hogy nem méltatlan utódokért ontották vérüket az ősök és a kezdetben kicsiny, gyenge ág hatalmas tölgyfává fejlődött.

E hónaptól kezdve mutatja be az ezeréves Magyarország kulturáját, iparát, kereskedelmét, a művelt világnak, a mely eddig sokszor méltatlanul, sokszor érdeme szerint is gunyolta, mellőzte, elnyomni engedte, de a mely ezen

mellőzés, gúnyolás és elnyomás mellett is állandóan, mint a ki egy szent, nemes czél felé törekedett, el nem csüggedett, hanem küzdött, iparkodott és most elért sikereiről tesz tanubizonyosságot.

Lehetetlen, hogy e nemzet ifju sarjadéka, jövő virága, disze, az ifjuság is meghatott lélekkel ne gondoljon a napokra és fogadást ne tegyen magában arra, hogy minden erejével, összes szellemi és anyagi kincseivel támogatni fogja e szép hazát további magasra törekvésében és emelkedésében. Ilyen gondolatokkal köszöntjük e helyen is a szép Májust és felemlítjük nevezetesebb napjait, az ezekhez fűződő eseményeket úgy a régi rómaiak életéből, mint az újabb korból.

Május hónap magyar elnevezése: Tavaszutó, vagy Pünkösöd hava. Mindkét elnevezés magában hordja értelmét is, a honnan e nevet kapta. Latin nevének eredete bizonytalanabb, annyira, hogy még az ő-kori rómaiak sem voltak bizonyosak felőle. Ovidius három féle magyarzatát adja és pedig: 1. A maiestate kapta volna nevét. A maiestas ugyanis az istenek tulajdona volt, főleg Jupiter optimus és maximusé, de tulajdona volt a népnek, Senatusnak és később a császároknak is. 2. A maioribus. Ugyancsak ő példakal bizonyítja, hogy milyen nagy volt hajdan az ősz fejnek tisztelete és tekintélye (Magna fuit quan-

dam capitis reverentia cani.) 3. Maia istennőtől (a dea Maia), a ki Mercurius anyja, Atlasnak és Pleione-nak pedig lánya volt és 6 testvérével együtt a Pleiadok (fias tyúk) néven a csillagok közé került s már e hónap másodikán láthatók az égen. (Nevök, nam et cum oriun-sur et cum occidunt tempestates pluvias largosque imbres cient.)

A tuskulanumiák legfőbb istene Majus volt. Legvalószínűbb ezen harmadik magyarázat s így e hónap Maia istennő nevével való elnevezése, miként Januarius Janustól, Martius Marstól stb. fogadható el.

Akármelyiket tartjuk is azonban helyesnek, tény, hogy nálunk egyike a legszebb hónapoknak. Emlékezetes minden ifju előtt ugy a májusi virágairól, rózsáiról, a kellemes majálisokról, a szabadban való fürdés megkezdéséről, stb. mint a piros rózsás pünkösdről (pünkösdi rózsza) és a folyó évben ezredéves országos kiállítás megnyitásáraól.

Május elsején a rómaiaknál Bona Dea templomának volt ünnepe, harmadikán végződött a Floralia, mely április 28-án kezdődik. E napon volt a Centaurusok megjelenése az égen. Ezek félig ember, félig lóalakú vad faj voltak s egyéb helyeken kívül Thessalia délkeleti részében, a Pelion hegyen is laktak.

Napjainkban ezután szent Flórián ünnepe következik, a ki a római hadseregben mint százados szolgált, de Dioeletián császár idejében ő is a keresztényüldözés áldozata lett. Mint vértanu halt meg és később a tűz patronusává tették. Május 9—13-án Lemuralia ünnep volt, melyről egy előző cikkben már részletesebben volt szó. 12-én volt Mars Ultor templomának is ünnepe. Augustus császár t. i. Philippi mellett történt ütközetben (42 Kr. e.) Mars Ultornak templomot épített a saját Forumán és e templomot e napon szentelték fel ezirkuszi játékokkal kapcsolatban.

E hónapba esik nálunk áldozó csütörtök. Urunk mennybemenetelének ünnepe a husvét utáni 5-ik vasárnapot követő csütörtök. Krisztus urunk feltámadása után a 40-ik napon ünnepejük s ez a Megváltó földön töltött életének utolsó napja. Áldozó csütörtöknek nevezik közönségesen valószínűleg azért, mert a kath. hívek az áldozó csütörtököt közvetlenül meg előző három keresztjáró napon is az Ur mennybemenetelének méltó megünneplésére készülvén, e napon nagyobb számmal járulnak az Ur asztalához. Vagy pedig más hit szerint azért, mert a rendszeren a nagy bűnti harmadik vasárnapkal kezdődő husvét gyónás és áldozás ideje ma is több egyházmegyében e napon fe-

jeztetvén be, a kik e kötelemeknek eleget nem tettek, e napon szokták teljesíteni.

Hogy pedig áldozó csütörtök mindig e napon van, az tudvalevőleg onnan ered, hogy Jézus feltámadása után még 40 napig társalkodott tanítványaival, a 40-ik nap pedig e csütörtökre esik. Ebből következtetjük azt is, hogy az egyik legrégebb ünnep. Mivel a husvét nagy gyertya a feltámadott Jézust jelképezi, azért azt a mai ünnep nagy miséjének evangéliuma után eloltják.

Ezután 10 nappal van pünkösöd (görögül: pentekosté.) Husvét után 50 nappal következő s ezért változó sátoros ünnep ez, a melyet a Szentléleknek az apostolokra küldetésének emlékeztetése szentelünk és ezért a keresztények egyik legfőbb ünnepe. A IV. században (305.) az elvirai (Spanyolország) zsinaton állapították meg ennek ünnepét.

A pünkösöd után következő vasárnap az u. n. Szent-Háromság vasárnapja. A r. k. egyházban az Isten azon tulajdonsága melynél fogva egy ugyan Isten, de három személyből áll, hozta létre a Szent-Háromság fogalmát. E kifejezést, melyet aztán az Isten-fogalom lényeges kiegészítésének vesznek, Kr. u. a 4. században vették be a r. k. vallás tanításába. E vasárnap épen azért egyike a nevezetesebb r. k. ünnepeknek.

Nem mellőztető e hónapban a három fagyos szent nevének emléke is. Nem nagy tiszteltettség és örömmel említik Szervác, Pongrácz és Bonifác napját, a kikhez negyedikül csatlakozik még Orbán is, mert e szentek névnapjának ideje körül az időjárás kisebb nagyobb mértékben mindig megváltozik, hideg, szeles, zord, esős napok járnak e szentek nyomában, többször fagyok teszik emlékeztetessé az év ezen napjait, mely fagyok a terményekben s főleg a gyümölcs termékekben szoktak károkat okozni, de épen ezért bizonyos szent felelemmel említik a föld népei május hónap fagyos szentjeit.

Bonifáczius, a kinek május 25-én van emléke (mert ilyen nevű pápa több volt), IV. vagy Szent Bonifáczius néven ismeretes az egyháztörténetben. Egy orvos fia volt és Phókás császár neki ajándékozta a Pantheon, hogy alakítsa át templommá. Az ünnepies felszenteléskor Bonifác sok ereklyét is helyezett el benne, minek emlékére keletkezett a minden szentek ünnepe. Rómában ma is egyik csodált templom. Bonifáczius különben szomorú időket élt. Ehéség, pestis, vízáradás tizedelte meg híveit. Kolostorban halt meg 615. május 7-én.

E hónapban a csillagok járásában igen nagy változás áll be. A nap is 20-án lép az ikrek jegyébe.

Gál Kálmán.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csiszár József. —

1. Számítási kérdés.

Ha 328 frt. adósságot tizes, ötös és egyes bankjegyekkel akarunk kifizetni, hány darabot vegyünk e jegyek mindenik neméből, ha a tizes bankjegyek darabszámának épannyinak kell lenni, mint a mennyt kitesz az ötös és egyes állami jegyek darabszáma összesen?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik vár az a Duna mellett, mely Róbert Károly, Nagy Lajos és Mátyás királyok idejében Európa legfényesebb királyi várai közé számított? Melyik király volt itt elzárva? Ki van a hegyoldalban eltemetve? (Kovács János).

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon francia férfiú, a ki kalandos ifjúsága után tábornagy lett Algériában, 1851-ben hadügyminiszter volt. 1852-ben pedig tábornagy, később a hadsereg parancsnoka Krimben?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik káposzta fej az a melynek vastag husos szára és szép tömött összenőtt, husos fehér virágrügyei vannak? Lapályos kissé nyirkos helyet. jól megmunkált televénydus kövér földet igényel. Virága kellemes ízű. Melyik rendbe tartozik.

5. Latin szórejtvény.

Humanum me corpus habet pelagusque profundum
Bestia sum stolidi, si caput addideris.

6. Képrejtvény.

7. Számretvény.

(Bieber Mátyástól.)

1. 11. 9. 6. 8. Hires regényiró.
3. 2. Ásvány.
12. 4. 5. 10. 3. 3. Történetü nevezetességü hely.
12. 2. 7. Fa fajta.
- 1—12. Hires író jelen század elején.

A 16. számban közölt fejtörő kérdések helyes megfejtése: Számítási kérdés: 29 tyúk és 71 galamb. — Földrajzi kérdés: Merán. Innen származott meráni Gertrud, II. Endre neje. Közéleben van Tirol, régi hegyi vár. Történelmi kérdés: Ducrot Agost Sándor. szül. Neversben 1817 február 24-én. Természetrizai kérdés: A menyhal (Lota vulgaris.) Gyökér rejtvény: Miamis király.

Helyesen megfejtették: Rigó Ferencz, Perhács Sándor Weiszkopf Rezső, Breier Lajos, Perl Jenő, Blaske Lajos, Hanzély László, Hirschl Ödön, Jakah János, Spitzer Zoltán, Hodács Ágost, Grüner Rezső, Kovács János, Polner Zoltán, Havas Nándor, Weisz Árpád, Szatmár Zoltán, Gerstlauer Albert, Fábán Miklós, Gosztonyi Lajos, Hegedüs Ferencz, Antal János, Benedek István, Olasz Béla, Szekeres Ferencz, Pardauer János, Sebők Pál, Úrvay János, Mikulás Imre, Bányai Ferencz, Aschner István, Beliczky Gusztáv, Kovács Péter, Juhász Károly, Ferenczy Agoston, Minier Albert, Nagy Imre, Szögi Sándor, Rajner Lajos, Malina Ferencz, Vimmer Imre, Lehoczky János, Petrovics Miklós, Sárkány Pál, Kengyel György, Hadzó Pál, Köthy József, Orosz Jenő, Szalacsy János, Sass Ferencz, Vajna János, Bernáth Ignác, Biró Zoltán, Gosztonyi János, Siposs János, Szabó Kálmán, Tompa Imre, Dutka Imre, Meltsch Ferencz, Fabik Ignác, Czukrasz Gyula, Zsiga Lajos, Víz István, Dobóczky Dezső, Somossy Péter, Tatár József, Enessey Sándor, Pellády Lajos, Nagy Antal, Gál József, Szücs Endre, Balló Balint, Varga József, Fried Ferencz, Salamon Lipót, Hankovics György, Török Elemér, Kutka Kálmán, Hoffmann János, Csiszár Ferencz, Orosz János, Karácsy Miklós, Tatár Ferencz, Bély László, Haller Alajos, Theil Ede, Kún Barnabás, Illés Ödön, Fábán Géza, Bene Gyula, Wágner János, Marton Lajos, Kovács Ferencz, Nemes Sándor, Gáspár Gyula, Perényi István, Prónay István, Halász Mihály, Stummer Agoston, Ghyezy Imre, Veres Ernő, Weigl Géza, Bergl István és György. Kramer Ernő, Krausz Jenő, Honig Ödön, Trammer Samu, ifj. Dessewffy Arisztid Breier Lajos, Grüner Rezső.

A kitűzött jutalmat Szücs Endre (Majsán) nyerte el kinek a könyvet el is küldtük.

IRODALOM.

Filléres füzetkék ezim a debreczeni Gönczy-egylet egy Millenniumi szavaló könyvecskét adott ki, melyet Varga Balint dr. állított össze. Az ismert hazafias kötetemnek benne összegyűjtve, mintegy 42 darab, és mint ilyen megérdemli, hogy az ifjúság megszerezze. Mutatványul mai számunkban közöljük belőle Husz Lajos «Ezer év hajnalán» című csinos alkalmi költeményét. Ara 20 kr., kapható bármely könyvkereskedésben.

Figyelmeztetés.

Tanulók belépő jegye a kiállításba. Figyelmeztetjük az igazgató urakat s a t. szülőket, hogy a **budapesti tanulók**, ha legalább **tizen** egy tanár vezetése mellett látogatják meg a kiállítást. **20 kros** belépő jegyek váltása mellett tehetik ezt.

VEGYESEK.

Millenniumi fák F. hó 18. délután a lo. soncei főgymnasium épülete előtt millenniumi emlékfákat ültettek a tanárikar s az ifjuság jelenlétében. Az ünnepély d. u. 3 órakor vette kezdetét, s a következő lefolyású volt. Az ifjuság elénekelt a Hymnust, majd Gressits Miksa igazgató ur mondott egy lendületes beszédet. Ezután beültették a fákat, Ő felsége a király, Ő felség a királyné, Br. Eötvös József első kultuszminister és Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter tiszteletére, ki a jelenlegi állami gymnasiumi épületet építette. Végül az ifjuság még elénekelt a Szózatot, mire az ünnepély végetért.

Majális. A soproni állami főreáliskola ifjusága f. é. május hó 2-án a budapestre felrúduló szegénysorsu tanulók javára zártkörű táncmulatságot rendez.

Ünnepelt igazgató. Porges Ede, a pécsi felső keresk. isk. igazgatója április hó 20-án ünnepelte tanári működésének félszázados jubileumát. Az iskola dísztermében barátai tanártársai, régi és jelenlegi tanítványai várták és midőn megjelent, lelkes éljenzésben törtek ki, majd az énekkar egy alkalmi felkészítőt adott elő. Ezután az érdemekben elaggott Bokor Ferenc tanár ur tanártársai nevében köszönté fel az igazgatót és beszédje közben lehullott a lepel az ezen alkalomra készített képről, mely Porges Edét az intézet igazgatóját és alapítóját ábrázolja. E megható beszéd végzetével a két aggastyán egymás keblére borult, magasztos pillanat volt ez. Majd Trebitsch Ernő lépett a pódiumra és a jelenlegi tanítványok nevében üdvözlé az ünnepeltet. Most ismét felhangzott a jól szervezett énekkar egy másik üdvözlője. Ennek végeztével Pataky Vilmos bankhivatalnok elérzékenyülve köszönté az igazgatót a régi tanítványok nevében. Ezután Róna Béla tanár ur Beüthy Zsolt üdvözlését, valamint az e napra szerkesztet, emléklapját nyújtá át az igazgatónak, mire Porges

Ede meleg szavakban adott kifejezést köszönetének. Ezután Salamon József kir. tanfelügyelő méltatta az ünnepelt érdemeit. Az egybegyűltek éljenzés közben távoztak Este 8 órakor az ünnepély a Vigadó nagy termében folytatódott és kezdetét vette a hangverseny és tánczestély a következő műsor mellett: 1. «Volapük» Gabányi Árpádtól monolog, előadta Bodrogh Árpád. 2. Részlet «Hugenották» operából, előadja Juhász Ilona k. a. a színtársulat tagja, zongorán ki éri Müller Mátyás. 3. Másodvirágzás, ez alkalomra írta Róna Béla tanár ur, dramolett, előadják Angyal Ilka és Bihary Akos úr. 4. Füredi Béla Coppée-nak szép költeményét, a «Hajótörés»-t szavalta el nagy hatással. 5. Egy trióval zárták be az estét, melyben Hoffmann Béla játszotta a zongorát, Reichner Ottó és Piacsek István a hegedűt. A hangversenyt táncz követte, a befolyó tiszta jövedelem «Porges» név alatt fog kezeltetni.

Matinee. A László magángymnasium ifjusága apr. 26-án sikerült Matineet tartott melynek műsora a következő volt: Magyar népdalok, előadta, az ifjusági zenekar. Vig szavalat. Előadta, Baumfeld Lajos VIII. o. n. Magyar Rhapsodia, Székely Imre. Zongorán előadta, Nikodém János VII. o. n. The Spring, By Mary Howitt. Szavalta, ögróf Csáky Pallavicini Hypolit VIII. o. n. Sóbaj Keringő, Ivanovici. Előadta az ifjusági zenekar. Magyar Ábránd, Ketterer. Zongorán előadta, Meskó Gyula VIII. o. n. A holt költő szerelme, szövegét írta Jókai Mór, zenéjét szerzette Liszt Ferencz. Szavalja, Antal Mihály VII. o. n. Zongorán kíséri, Nikodém János VII. o. n. Az ideges ember Gabányi Árpád Szavalta, Frank Viktor VIII. o. n. Hunyadi induló Erkel Ferencz. Előadta, az ifjusági zenekar. Az ünnepélyen előkelő közönség vett részt, mely a szereplőket élénk tapsokkal jutalmazta.

Szerkesztői telefon.

H. Gy. Az előfizetők, azt a kiadóhivatal nyilvántartja, a szerkesztőhöz csak azok a dolgok tartoznak, a mik a lap szellemi részére vonatkoznak. Azért az előfizetők hiába fordulnak hozzánk adminisztrációs dolgokban, mi azon nem segíthetünk. **D. A.** Esztergom. A képtalány gyarló. **Hanzély** L. Tata 1. Le kell írni. A szünet Bpsten június 15-én kezdődik és szept. 20-ig tart. **Sziklai** J. Eperjes. Minden közlemény a szerkesztőségbe küldendő. 2. Más lap nincs. 3. A most küldött tudósítást nem használhatjuk. Pontos adatokra van szükségünk. **Több kérdésre a jövő számban.**

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI. Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Egész évre ... .. 4 frt.
Fél évre ... .. 2 frt.
Negyed évre ... .. 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kö- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
HIRDETÉSEK
felvetetnek és jutányosan számitatnak

E z e r é v.

Mi ünnepzaj kél Alföld rónaságán?
Mi hatja át a büszke bérezi tájt?
Mi láng a szivben? — Oh mi büvös érzés,
Mely egybeforraszt népet és királyt!
— Átküzdött ezredév sirjánál állunk,
S a sir felett örömdalt zeng szivünk,
Éltet jelent e sir, biztatva lelkiünk,
Hogy másik ezredhez lehet hitünk.

Voltak népek, világrázó robajjal,
Rombolva szagultak, mint fergeteg.
S hová levének, hol van nagy hatalmuk?
— Futó csillagként mind letűntenek.
S jött egy maroknyi nép, Kelet magyarja,
Nyomán nem ritt fel átkos pusztítás,
Hazáért lángolt s megtalálva honját,
Nem tűnt le többé, mint a többi más!

Am vad vihar zúdul a büszke tölgyre,
Széjjel tördelve lombdús ágait,
A törzs tovább él s hajtást hozva újra,
Átküzd az idő zord századit!
— Felettünk is tombolt vihar haragja,
Emésztő harczon hulltak hőseink,
De nem hiába! Ősi, szép hazánknek
Eleterőt adtak küzdelmek.

Ha egy szemernyi hála él szivedben:
Félistenek sora keletkeze!
Ha volt is átkos bűnünk, ámdé folytát
Lemosta mindig megváltók keze.
Kietlen gyászmező komor esendjébe
Királyi lélek új éltet lehelt,
S nehéz rabságban mindig küldé isten
Szabadságért hevülő, hős kelélt.

Ha egy szemernyi hála él szivedben:
Oh nagy világ! együtt örülj velünk!
Hisz vértől ázott századok veszélyén
Erős karod, bástyád volt nemzetünk,
Lengett a zászló nagy Hunyad kezében,
Egész Nyugatnak büszke zászlaja,
Nemesak Magyarhon: a keresztté jáváért
Zúgott fel irtó haboruk zaja.

Egy csillagunk volt mindig! Égi fénye
Sugároza be ez évezredet,
S e fény nem hal ki másik ezreden sem,
Virulnod kell szabadságszeretet!
Mig messze porló hős emléke szent lesz
S feledve nincs az önzetlen vezér,
Kit hős keblére nem rég zárt e szent föld:
Addig e szép erény örökre él!

Népem! ha mindent megtagadna tőled
Gonosz irigységgel sok ellened,
Ez egyet nem! hogy nagy ősök nevétől
Ragyog évezredes történeted.
Légy büszke rájok; méltó mind halálig,
S jöhet vihar, mely mindent felkavar:
Apáid tettin gyulva lelkesülve
Mint sziklabércz, szilárdan állsz magyar!

Föl! nagyra föl, hogy ezredév határan
Olvadjon egybe mult, jövő, jelen!
— A multnak annyi fenkölt példaképe
Imádott népem! serkentőd legyen,
Igy lelkesülve áldozz a jelennek,
Áldozz hazádnak, mint csak teheted,
Hogy híven épített jelenre várhasd
Méltó jövőd, a másik ezredet.

Kun Béla.